

A Jubileumi Év a Szadovói Növényi Genetikai Erőforrások Intézetében

Автор(и): Растителна защита
Дата: 15.09.2022 Брой: 9/2022

45 години

**ИНСТИТУТ ПО РАСТИТЕЛНИ
ГЕНЕТИЧНИ РЕСУРСИ – САДОВО**

140 години земеделска наука в Садово

Különleges év ez a Szadovói Növényi Genetikai Erőforrások Intézetének (NGÉI), amely a Mezőgazdasági Akadémia része. 2022-ben ünnepeljük a mezőgazdasági tudomány Bulgáriában történt kezdetének 140., a Szadovói Állami Mezőgazdasági Kísérleti Állomás megnyitásának 120., valamint a Szadovóban dolgozó legkiemelkedőbb tudós, Popov Pável akadémikus születésének 120. évfordulóját, továbbá a regionális kísérleti állomás országos jelentőségű intézetté történt átalakulásának 45. évfordulóját. 2022. szeptember 28-29-én a Szadovói Növényi Genetikai Erőforrások Intézetében nemzetközi tudományos konferenciát rendeznek a következő témában: „140 év mezőgazdasági tudomány Szadovóban és 45 éves a Növényi Genetikai Erőforrások Intézete”.

A konferencia témakörei:

1. Növényi biodiverzitás, genetikai erőforrások és bioinformatika.
2. Nemesítés, biotechnológiák és intelligens növénytermesztés.
3. Ökológia, növényvédelem, agrotechnológiák, élelmiszeripar és innovációk.

Министерство
на земеделието

Селскостопанска
академия
гр. София

Институт по
растителни генетични
ресурси „К. Малков” –
Садово

Научно-
технически съюзи
Клон Пловдив

Ünnepi év ez a számunkra, és Ön mindig szívesen látott vendég – sok mindent lehet itt látni és tanulni.

Szadovó a bolgár mezőgazdasági tudomány bölcsője

A mezőgazdasági tudomány Szadovóban történő megalapítása és fejlődése több szakaszon ment keresztül:

1882 és 1902 között a Mezőgazdasági Iskola „kísérleti” földje számos kérdést megvilágított, amelyek az akkori mezőgazdaságunk számára ismeretlen új növények – például a gyapot, a földimogyoró, a takarmány- és a cukorrépa, a komló, a lucerna és a here – bevezetéséhez kapcsolódtak.

1902 szeptemberében hivatalosan is megnyílt a Szadovói Mezőgazdasági Kísérleti Állomás, amely minőségileg új, meghatározó pillanatot jelentett országunk mezőgazdaságának fejlődésében.

1922 és 1944 között létrehozták a laboratóriumot, kibővítették a kísérleti földet és megfelelő felszerelésekkel látták el azokat, hogy azok kielégítsék a mezőgazdasági folyamat igényeit. Megkezdődött a nemesítő munka számos, az ország számára fontos növényen, mint például a búza, a rozs, az árpa és a bab, valamint a termesztési technológiájuk kutatása.

1976-ig az ezen időszak alatti fő tudományos tevékenység a búza nemesítéséhez és a Dél-Bulgária specifikus környezeti feltételei mellett is magas hozamot biztosító fajták kifejlesztéséhez kapcsolódott. Célzatos nemesítő munkát folytattak déli olajnövényekkel is – földimogyoróval, szezámmal és mákkal. Kutatásokat végeztek ezen növények agronómiájával kapcsolatban is.

Ebben az időszakban számos új búzafajtát nemesítettek ki a Kísérleti Állomáson. A leghíresebb közülük – a Sadovo 1 fajta – a világ nemesítésének legmagasabb eredményeivel vetekedett, és sokáig Dél-Bulgária vezető fajtája maradt. A búzafajták mellett az ország számára új, nagy terméshozamú rozs-, gyapot-, földimogyoró-, mák-, szezám- és egyéb fajtákat is kifejlesztettek.

1977-ben Minisztertanácsi rendelettel létrehozták a Bevezetési és Növényi Erőforrások Intézetét, amelyet később „K. Malkov” Növényi Genetikai Erőforrások Intézetére nevezték át. A növényi erőforrásokat Szófiából Szadovóba helyezték át. Az NGÉI tudományos területei közé tartozik a növényi genetikai erőforrások, a nemesítés és a biotechnológiák területén végzett kutatási, alkalmazott és szolgáltató tevékenység. Ebben az időszakban létrehozták az Országos Magbankot, egy Növénybiotechnológiai Laboratóriumot, egy botanikus kertet, egy számítástechnikai központot, egy múzeumot és egy herbáriumot.

Országos Magbank Szadovóban

Több mint 69 000 akcessziót őriznek az Országos Növényi Genbankban. Az FAO egyik projektje keretében épült, és 1984-ben nyílt meg. Fő feladata a csíranövények irányított körülmények között, magon keresztül történő hosszú távú és középtávú megőrzésére irányuló tudományos program megvalósítása. A szadovói genbank kapcsolatot tart és nem monetáris cserét folytat több mint 100 genbankkal, botanikus kerttel és nemzetközi NGE központtal világszerte. 2002-ben egy speciális botanikus kertet is létrehoztak értékes fajok, nemzeti és balkáni endemikus növények *in vivo* megőrzésére. A biotechnológiai laboratórium a vegetatívan szaporodó növények, a gyógy-, aromás- és egyéb fajok *in vitro* megőrzésével foglalkozik.

A gazdag történelem mellett az Intézet eredményeivel is büszke. Az NGÉI minden szántóföldi növényvel dolgozik, és kialakultak ezek szakértői. A fő tudományos területek a Növényi Genetikai Erőforrások, valamint a Nemesítési és Genetikai Osztály. 140 éves története során itt 29 növény 152 fajtáját nemesítették ki, amelyek közül 27 jelenleg is szerepel Bulgária 2022-es Hivatalos Fajtajegyzékében. A búzából itt fejlesztették ki a következőket: a Katya fajta – Európa legszárazságtűrőbb fajtája; az egyedi Sadovo 1 fajta, amely több mint 45 éven át szabvány volt hazánkban; a Pobeda fajta – legteljesebb fajtánk, kiváló pékminőséggel, amely több mint 30 éven át az A csoport (erős búzák) szabványa; a Prelom, a Sadovo 772 és a Geya 1 fajták, amelyek kiemelkedő terméspotenciállal rendelkeznek; a „gazdaságos” Boryana fajta és sok más, köztük a legújabbak – a Gizda, a Nikibo, a Nadita, a Sashets és a Blan.

Kísérlet a bolgár földimogyoró-termelés felélesztésére

Egy másik növény, amelyről Szadovó híres, az a földimogyoró. Az Intézetben kifejlesztett Kalina, Kremena, Orfei és Tsvetelina fajták kiváló ízjellemzőkkel rendelkeznek, és minden piacon „Szadovói földimogyoró” jelöléssel kerülnek forgalomba, ami minőségi garancia. A globális felmelegedés eredményeként számos más európai országban is megnőtt az irántuk való érdeklődés, és ma a magok túlnyomó része egyre inkább Olaszországba, Ukrajnába, Ausztriába, Németországba, Svájcba, Franciaországba, Portugáliába és más országokba kerül, miközben nemrég még Dél-Bulgáriát tartották ennek a hőigényes növénynek az északi határának.

Az Intézetben kifejlesztették az első európai, nem repedő tokú szezámfajtákat – a Nevena, az Aida és a Valya fajtákat –, amelyek teljesen gépesítetten, a vetéstől a kombájn aratásig termesztethetők. Így teljesen kiküszöbölték a kézi munkát, amely a világ minden szezámfajtájára jellemző (kivéve az USA-ban), növeli a termelési költségeket és a szezámtermesztést gazdaságilag nem vonzóvá teszi.

Az Intézet növényi genetikai erőforrásainak segítségével nemesítették ki: az egyetlen bolgár rozsfajtát, amely szerepel Hivatalos Fajtajegyzékünkben – a Milenium fajtát, a legjobb téli takarmányborsó-fajtát zöldtakarmányozásra – a Mir fajtát, az első bolgár téli csupasz zabfajtát – a Marina fajtát, a nagyon jó télállósággal rendelkező, nagy terméshozamú Potok árpa- és Denitsa durumbúza-fajtákat, valamint számos más fajtát különböző zöldségfajokban.

Az NGÉI Szadovóban számos alternatív fajjal is dolgoznak, amelyek az ökológiai gazdálkodásra alkalmasak, mint például a tönkölybúza, a csillagfürt, a fácelia, a csicseriborsó, a len, a köles, a sáfrány és mások.

Az Intézet országunk mezőgazdasági tudományának egyik fő központja, kiemelkedő nemzetközi tekintéllyel rendelkezik olyan országokban, mint Olaszország, Kína, Korea, Franciaország, Oroszország, Svédország, Svájc, a Balkán-félszigeten, sőt az USA-ban és számos más államban.